

го боли, той трѣбва да мълчи, и да е съсипанъ, той трѣбва да пълзи. Безгласенъ като риба и като биволъ безропотенъ трѣбва да бжде идеалниятъ робъ. И да помисли човѣкъ, че тоя идеалъ ни се прѣпоръчва и до днесъ още отъ людие, които иматъ въ устата си голѣмитѣ думи на европейската грижа за слабитѣ и на европейската любовъ за цивилизацията !

II.

Като далечна буря, войната за освобождението слѣдваше да бучи тамъ нѣйдѣ на сѣверъ, отвждѣ Стара-планина.

Ненадѣйно, излѣ се изъ Хаинския проходъ на тая планина, буенъ, гороломенъ и безспиренъ, като единъ лѣтенъ балкански порой, Гурковиятъ отредъ. Той гърмѣ, трещѣ, събаря, и, подобенъ пакъ на порой, изчезна.

И оттеглиха се руситѣ въ непристѣпнитѣ шипченски височини. И избухна отново мусулманскиятъ фанатизъмъ. Южна България, оставена на произвола на турцитѣ, стана за втори пѣтъ играчка на най-дивитѣ страсти. Разярени отъ бързитѣ успѣхи на нападателитѣ, насърдени отъ тѣхнитѣ неочаквани несполуки, нашитѣ тогавашни владѣтели не знаеха вече мѣрка. Биеха, грабѣха, палѣха, обезчестяваха, колѣха тѣхнитѣ нередовни войски. А тѣхнитѣ редовни ужъ власти тъпчеха и мжчеха, изтезаваха и бѣсѣха въ Пловдивъ на день по нѣколко карловци, бащи на челяди, граждани мирни, които бѣха изпълнили една своя длѣжностъ. Зарѣзани отъ турскитѣ военни пазачи, споразумѣни съ своитѣ турци съжителители, тѣ бѣха посрѣщнали съ достойнство нѣколцина войници отъ освободителната войска, които се бѣха мѣрнали въ тѣхния градъ, като свѣтли метеори въ мрачната нощъ на тогавашното ни робство.

И тая срѣща изкупваха сега съгражданитѣ на Василь Левски тамъ, дѣто и той бѣ изкупилъ своята любовъ за свободата — на бѣсилката. И помежду тия бѣсилки, вдигнати въ разни пловдивски улици, влачеха се като сѣнки стотини усърнали вдовици и хиляди измършавѣли сирачета, които бѣха докарани, жива плячка, отъ съсипаната Стара-Загора.

Ужасъ и жалость бѣха обзели всички пловдивци.

Всрѣдъ тия страхотии и горчилки, запрѣха и мене, въ петъкъ на 12 августъ 1877, по една заповѣдъ отъ пловдив-